

تورک پوردی

Yıl: 2 Sayı: 10 (34) Tuluat 1328
 تورکلرک فاندمنه چالیشیر
 اون بئش کونده بر جیقار

اجتماعیات و سیاسیات

ملیت فکری و ملت محاربه لری

۲

۱۷۸۹ سنه سی، « آتازمه نازو » عنوان تارخیخیسیله، قراللرک مقری « وه رسی » ده طوبلانان فرانسه مجلس مبعوثانی، بر آی قدر اجتماع و مذاکره دن سوکره، صرف منتخبلرندن آلدینی حق و قوته طیانهرق، کندینی « ملت مجلسی » اعلان ایتیش و فرانسه دولتک اجتماعی، سیاسی و دینی تشکیلاتی اصلاح و اکمال ایلمه دن، یعنی فرانسه یه محرر و مکمل بر « قانون اساسی » وضع ایتمه دن طباغیلما میه یمین ایله قرار ویرمشدی. واضع قانون اولق حیثیتله « قونستیتوآنت » آدینی طاقینان بومجلس، قیسه فقط یک کورلتیلی حیاتنده، « ۱۷۹۱ قانون اساسیسی » و او قانونه بر مقدمه تشکیل ایدن « حقوق بشر و اهل وطن بیاننامه سی » تنظیم و نشر ایتشدر. فرانسه ملت مجلسنک قانون یایارکن کوزمه تدیکی غایه، داخلی نزاعلرک، خارجی غوغالرک اوکنی آلارق، افرادک، صنفلرک، قوملرک مناسباتنده صلح و آسایشی تأمین و بوسورتله بشریتی سعادتیه ایصال ایتمکدی. ملت مجلسی اعضاسی، حربدن غایت متنفر ایدیلر؛ اونلر، اعتقادات سخیفه سوکیلوب، استبداد ییکیلوب، عقل و حکمته مستندیکی اساسلر وضع اولنجه، آرتق صنفلر و قوملر آراسنه صوقولمش نفاق و نزاع سبیلرینک قالقه جغه، بر یوزنده بر دوره صلح و مساعینک آچیلاجغه اینانیرلردی! بوسلحپرورلرک فکر نجه، فرانسه آرتق فتوحات امللری بسله میه جک، ملتر علیه حرب ایتیه جکدی؛ ۱۷۹۱ قانون اساسیسنه شویله بر ماده بیله قویمشلری: « فرانسز ملتی، فتوحات املیه هیچ بر حربیه تشبث ایتیه جکدر و قوای عسکریه سی هیچ بر ملتک حربیتی علیه استعمال ایلمه میه جکدر [۱] ». لکن حیاتی، قانون ماده لرینک جارچووه سی

[1] " La nation Française renonce à entreprendre aucune guerre dans la vue de faire des conquêtes et n'emploiera jamais ses forces contre la liberté d'aucun peuple . "

ایچینه سوقوب حبس ایتک ، آدملرک ، ولو شارع و واضع قانون اولسونلر ،
اقتداری داخلنده دکلدر : انقلاب فرانسه سی ، بوتون بومظنطن وعدلرینه رغماً ،
داخل و خارجه ده همان هیچ فاصله سز حرب ایتدی ، طوردی ؛ حتی فرانسه
انقلابچیلرینک صلح و آسایشی تأمین قصدیه وضع ایتدکلری اساسلر ، قیماً
اومتادی محاربه لرک سائق بیله اولدی ! فرانسه نک ، کنديسنه التحاق ارزوسنده
بولونان بعض مملکتلر اهلینک طلبی حاکمیت ملیه نامه اسعافه قالدیشمه سی ،
و اوروپانک همان هر طرفده اهالی بی حکمدارلر ، اصیلزاده لر ، راهب لر علیهنه
حریت و مساوات طلبیه آياقلاندیرمه سی ، اختلال و ایمراطورلق محاربه لرینک
ابتدائی سیلر ننددر .

لکن بومحاربات ، اوروپا ملت لرینک تعضو و تکملنده یک مهم بر مؤثر
اولمشدر . اختلال محاربه لرینک ایلك دوره سنده فرانسز اردولری ، کیتدکلری
یرده در حال اهالی بی « مستبدلر » (حکمدارلر) علیهنه قالدیر یورلر ، اولنره
کلیسانک و اصیلزاده لرک اموال و املا کنی غصب و یاغما ایتدیر یورلر ، اسکی و آغیر
ویرکیلری ، امتیازات صنفیه بی الغا ایله یورلردی ؛ حاصلی فرانسز عسکرلریله برابر
« اختلال » ده کلیور ، فرانسز استیلا سی « مساوات » ک ، « حاکمیت ملیه » نک تأسیسنه
خدمت ایدیوردی : اختلال اردولری کچدکلری محللردن بر سوری کوچوک
حکمدارلری ، قرالری ، دوقلری ، پرنسلری ، قونتلری سیلوب سوپوردیلر ؛
و عین ملتک طویراغنده ، صرف او حکمدار چیقارک کیفیله چیزیش حدودلری
قالدیردیلر ؛ پارچالانمش آلمانیا و ایتالیانک اقسامنی ا کله دیلر ، برلشدیردیلر .
اختلالک باشلادی بی بواشی ، ناپولیون بوناپارط سکتیه اوغرا تمدادی ؛ اوده آلمانیا
و ایتالیاده حکومتلری اکسیلتیور ، آلمان و ایتالیانلرک ملی وحدت لرینه چالیشیوردی .
اختلال و ایمراطورلغک اردولری ، باشقه بر صورتله ملتک تشکله یارامشدر :
فرانسز اردوسنده آلمانیا نک و ایتالیانک هر طرفدن طوپلانمه افراد واردی ؛ بونلر
بر آراده بیوب ایچره ک ، بر قطعه ده تعلیم و تربیه کوره ک ، بکدیگریله طانیشوب
یا قینلاشیورلردی ، اسکی بیانچیلقلری زائل اولیوردی ، بر دیلله قونوشوب بر
ملتک اولادی اولدق لرین آ کلیورلردی [۱] .

[1] A. Sorel .

شمى يه قدر بحث ايتدكلريمز، ملتارك تعضول و تكملنده فرانسە اختلالك مثبت تاثيراتى در، فرانسە بوسورتله مؤثر ايكن، حاكيت مليه نك جهانده تاسيسنه و بناء عليه ملتارك تشككنه طرفداردى. كيت كيده اختلال فرانسە سى و على الخصوص ايمپراطورلىق فرانسە سى، ۱۷۸۹ مبدالردن انحراف ايدە جك، بشرواھل وطن حقوقى، فرانسزلردن غيرى بنى بشره طائيمه جقدر، فقط اختلال افكارينك، حقيقى مغاليرينى غائب ايدوب بوزولدينى بوايكنجى دورەده دخی، فرانسز استیلاسى، اوروپاده تشكالات مليه نك موثرى اولمقده دوام ايدە جكدر؛ آنجق بوتأثير آرتق مثبت دكل معكوسدر.

دها «قونوانسيون» زماننده، فرانسە اھل وطنى اولق ايسته ين خلقك طلبى قبول ايديلديكى حالده، فرانسزلقدن چيقمق ارزو ايله ينلره ممانعت اوليوروحتى «فرانسە بردر، تجزى قبول ايتمز» اساسى اوكة سوريلوب بويله لر خان وطن عد ايديليوردي. بو، حقوق بشر و اھل وطن مبدالرينك كيتى تاويلي ديمكدي؛ مذكور مبدالردن فرانسە لهنه چيقان نتايج مقبول كوريلور، عليهنه چيقانلرايسە رد اوليوردى! نظرياتدن تطبيقه كچياركن ارتكاب ايديلن منطقسز لقلرا و قدرلەده قالمادى: فرانسە جمهوريتى و اھل او جمهوريتك نامشروع و آفاجان يا و روسى بوناپارط، فتوحات امليله حربلر آچدى؛ فرانسە قواى عسكريە سنى ملتارك حرىتى عليهنه استعمال ايتدى؛ فرانسە، عالمه بويوك كورائيلرله اعلام ايتديكى انسانيتپرور و عادل اساسلرى، اون سنە كچمە دن كنديسى بوزييور و چكنيوردى! فرانسزلر، ايتاليا، هولانده، بلجيقا، آلمانيا و اسپانياده اولجە خلقله برابر قالديريله. سنە چاليشدقلىرى «مستبد» لرك يرينه كنديلرى كچمشلر، اوطورمشلر، اوزواللى ملتارك حاكم و افنديسى كسلمشلردى [۱]. ايتاليانلر، آلمانلر، اسپانيوللر.. الخ اصلا طلب ايتدكلرى حالده، اوزلرينه فرانسە طرز حكومتى، فرانسز مأمورلرى مسلط اولمشدى. نابوليون اويتمز توكنمز سياست و استيلا حربلرينى ياپه بيلمك ايچون تبعه، محمى و متفقرينى، يعنى بوتون اوروپايى، بك آغير جان و مال ويركيسيله ازييوردى. بو ويركيلر، متمادى غوغالرك طييعى نتيجه لرى

[1] A. Sorel.

اولان خسارلر ، هېسنگ اوسته سنه « قره آبلوقه » سندن متولد غلای اسعار ، آرتق فرانسه تسلطی ، ناپولون بویوندیریغی طایانیله میه جق قدر آغیرلاشدرمشدی . تضییق کورن محکوم ملئر ، سربستی ، استقلال و حیات تام دیمک اولان « ملیت حسنی » دها چابوق ، دها ای ودها شدتلی طویارلر . وجدان ملی ، اکثریا بویوک فلاکتر ، قورقنچ مضایقه لر هنکامنده تجلی ایدر : فرانسر ملیتک ایلک تظاهری ، فرانسه نك انکلیز استیلاسنه اوغرا دیغی زماندر . اسپانیوللرک وجدان ملیسی ، عربلره مغلوب و محکوم اولدقدن صوکره تکون ایتدی . روس ملی ، آلتون اردو خانلرینک روسیه فرمانفرما بوندقلری زمان تشکل ایلهمشدر . آلمان وایتالیان ملیتلرینک تکملنه ، آلمان وایتالیان وحدت لرینک تحدثنه اختلال و ناپولون تسلطنک تأثیر قطعیمی محققدر .

اوروپا تاریخنک ، فرانسه اختلالی تعقیب ایدن بابنه « ملئرک اوپانمهیسی » عنوانی ویریلیر : بوصرمده اسپانیوللر ، آلمانلر ، ایتالیانلر سیلکنوب ، اجنبی حکم و نفوذینی اوزرلرندن آتورلر . اختلال و ایمراطورلق دوره لرنده فرانسلرک تأثیر و تخریبنه اک زیاده معروض قالان قطعه آلمانیا اولمشدی : آلمانیا نك تشکیلات قدیمهی آلت اوست ایدیلش ، برقمی فرانسه یه الحاق اولنش ایدی ؛ آلمانیا ، فرانسر اوردولری طرفندن متصل چیکنه نیور ، فرانسر ویرکسندن ، فرانسر آبلوقه سندن حدسز ، حسابسز ضرر کور یوردی . بو وقایع و احوال آلمانلرک قلبنده فرانسلره قارشى درین برخصومت ، مرحمتسز برکین ، شدتلی برانتقام حسلرینی طوغوردی . آلمانیا دولتلرینک اک قوتلیسی اولان پروسیا فرانسه نك اک زیاده خشمه اوغرا مشدی : ناپولون پروسیا اردوسنی ، یانده یکوب طارمه طاغین ایتدکدنصوکره ، شونبرنه و تیلست معاهده لریله پروسیاقراللغنک وجودینی پارام پارچه ایتش ، استقلالنی یوق درجه سنه ایندیرمش و نهایت قراللرینک سراینه یرلشوب ، اراده لر ، فرمانلر امضالمشدی ... بوتون بوفلاکتره ، حقارتلره اوغرایان پروسیا ، فرانسه و ناپولون علیه مستحضر ملی آلمان حرکتنه طبیعی برغیظ و هیجان ایلهم اشتراک ایده جک و حرکتک باشنه کچه جکدر .

پروسیانک یه نا و تیلستیی متعاقب حیاتی حیرت و عبرته لایقدر : ۱۸۰۷

سنه سی، « پروسیا قرتالک قولى قتادی قیریلش»، پایتختی برلین فرانسه اردوسنک تحت اشغاله کچمش، غایت آغیر بر تضمینات ایله پروسیا حزینه سی تماماً بوشادیش، قراللغک طوته بیله جکی عسکرک مقداری قرانسزلر ایمپراطورینک امریله تحدید و تعین ایدیش، حاصلی حیات سیاسی سی همان همان بیتمش ایکن، پروسیا لیلر، مملکتلرینک، دولترلرینک استقلالندن، حتی پارلاق راستقالتندن اصلاً امیدلرینی کسمدیلر؛ شانلی بر آتی یه ایمانلری تام وقوی ایدی، و اوشانلی آتی یی احضار ایچون اک قرانلق کونلرده بیله امید و ایماندن نور آلارق چالیشدیلر، اما بک جوق چالیشدیلر. و بر آدمک حیاتی ختامه ایرمه دن بوملک املی حاصل اولدی. برنجی و یلهم، اون اوچ، اون درت یاشنده بر جوجق ایکن پروسیانک قورقچ انهدامی، ابوینک تسلی بولماز آلامنی کورمش، طویمشدی، یتمش یاشلق براختیار ایکن، پروسیا امر و قومانداسی آلتنده بر اشمش مظفر آلمان اردولرینک یاشنده فرانسزلرک تاپا تاختلرینه کیردی. ملکلر کبی کوزل و تمیز والده سنک قوجه سی و وطنی نامنه ایتدیکی نیاز و تمیلر، عضوب نظر لر دن غیری بر لطف کوسترمه مش قورسیقه لینک یکنی - ینه بر ناپولیون - « سدان، ده و یلهلمک اسیر حربی اولمشدی. بکی فرانسه ایمپراطورلغک انقاضی آرمه سندن یوکسه ان اسکی قراللرک آلتون و بللور کوشکنده، شونبرون و تیلسیت معاهده لرینک انتقامی فائضیله برابر آلمشدی... [۱]

آن میرمه ارغلی بوسف

[۱] کله جک مقاله ده، آلمانلری یه نادن سدان، تیلسیت دن و درسای. کوتورن

بوللردن بر آرز بحث ایدرز.